ÄR MAN STARK MÅSTE MAN VARA SNÄLL

(Citatet tillskrivs ofta Astrid Lindgren genom Pippi Långstrump.)

NÄR KRAMFORS KOMMUNS MAKT MÖTER SAKLIG GRANSKNING

En samhällsmedborgare ställde nyligen frågor till Kramfors kommun med anledning av den polisanmälan som Barnets bästa ideella förening lämnat in rörande socialtjänstens utredningsmetodik i ett vårdnadsärende (observera att polisen har lagt ned polisanmälan, då kan ansvariga diskutera den).

Svaret från förvaltningschefen innehöll bland annat formuleringen att mejlet :

> *"gränsar till otillbörlig påverkan".*

Vi namnger inte vare sig avsändaren eller den som svarade. Vi anonymiserade också barnet, föräldrarna och handläggarna när polisanmälan publicerades på vår webbplats. Den aktuella mejlväxlingen publiceras i anonymiserad form.

Det gör vi av en enkel anledning: vår värdegrund bygger på saklighet, konstruktivitet, mänskliga rättigheter och demokrati. Barnets bästa ideella förening riktar sin kritik mot metod, rättssäkerhet och beslutsunderlag – inte mot enskilda personer.

VAD VÅR POLISANMÄLAN FAKTISKT GÖR

Polisanmälningar innehåller ofta påståenden om att fel har begåtts.

Barnets bästa ideella förenings anmälan gör något annat. Den redovisar systematiskt vilka normer som gäller och prövar utredningarna mot dessa.

Vår anmälan:

- Redovisar rättskällehierarkin.
- Hänvisar till relevanta lagrum.
- Hänvisar till Socialstyrelsens handböcker och metodstöd.
- Går stycke för stycke genom utredningarna.
- Visar att vetenskaplig utredningsmetodik och transparenta, prövbara resonemang saknas.
- Visar att saklig grund inte redovisas.
- Visar var riskbedömningar inte dokumenteras.
- Visar hur proportionalitetsprincipen inte prövas.
- Visar hur objektivitetsprincipen inte kan följas när underlagen inte är kontrollerbara.

Barnets bästa ideella förenings polisanmälan är därmed en **normativ systemgenomgång.**

Den är pedagogiskt upplagd så att varje läsare själv kan kontrollera:

BARNETS BÄSTA

Ideell förening för främjandet av rättssäkra, sakliga och opartiska utredningar av barn, utförda av socialtjänsten och dess familjerätt.
Utan utredningsmetoder baserade på vetenskap kan inte rättssäkerhet eller barnets bästa garanteras.

SPORRVÄGEN 8 • 177 59 STOCKHOLM • SWISH 123 338 98 55 • REDAKTIONEN@BARNETSBASTA.ORG • WWW.BARNETSBASTA.ORG

• Vad kräver lagen?
• Vad redovisas?
• Vad saknas?

VAD DETTA KONKRET INNEBÄR

I det aktuella fallet har ett barn skilts från en förälder. Detta har skett med hänvisning till påståenden om våld i nära relationer. Föreningens genomgång visar dock att saklig grund för dessa påståenden inte redovisas i utredningarna, och att de resonemang som förs inte är transparenta eller prövbara.

När myndigheter utövar makt som påverkar barns rätt till sina föräldrar krävs mer än antaganden och sammanfattande bedömningar. Det krävs:

- tydlig och redovisad bevisvärderin
- dokumenterad och metodiskt genomförd riskanalys
- prövad och motiverad proportionalitetsbedömning
- transparent redovisning av saklig grund
- ett beslutsunderlag som är strukturerat, kontrollerbart och möjligt att följa i efterhand

Detta är inte en fråga om tycke eller perspektiv. Det är inte ett önskemål.

Det är ett krav på rättssäker, vetenskapligt hållbar och prövbar myndighetsutövning.

Det är ett rättssäkerhetskrav.

MAKTOBALANSEN

Kommunen och dess socialtjänst har myndighetsmakt. De kan utreda, bedöma och rekommendera åtgärder som får livsavgörande konsekvenser för barn och föräldrar – och som kan bryta eller bevara relationer.

Det är en stark position.

En enskild medborgare eller en ideell förening har inte den makten. Vi kan inte fatta beslut och vi kan inte ingripa. Vi kan bara granska, analysera och använda vår yttrandefrihet.

Det är en svagare position.

Just därför är bemötandet avgörande – och här blir principen "är man stark måste man vara snäll" mer än en vacker fras. Den blir ett krav på hur makt ska utövas i en demokrati: generöst, sakligt, transparent och ansvarsfullt.

Är man stark måste man vara snäll 2026-02-24

När en genomarbetad och pedagogiskt redovisad normkritik – som visar hur lag, rättskällehierarki och Socialstyrelsens vägledningar förhåller sig till ett konkret ärende – möts av tystnad från ansvariga politiker (ingen ledamot i Välfärdsnämnden har besvarat frågorna trots att polisutredningen är avslutad), och när den istället bemöts av en ansvarig tjänsteperson med formuleringar om att mejlet "gränsar till otillbörlig påverkan", då används styrkan inte till att skapa klarhet, utan till att avvisa.

Det är inte "osnällt" i sentimentell mening. Det är ojust i demokratisk mening, därför att sakfrågan flyttas från det den handlar om – rättssäkerhet och saklig grund i myndighetsutövning – till en markering mot den som ställer frågan.
Inte därför att kritik framförs.

Utan därför att den som har makten inte bemöter sakfrågan, utan markerar mot granskningen.

När offentlig makt avvisar eller misstänkliggör saklig granskning istället för att redovisa hur rättssäkerheten faktiskt säkerställs, förstärks maktobalansen.

Den starkare parten tar då inte det större ansvar som makt kräver – och det är där principen blir relevant.

HUR BORDE ANSVARIGA REAGERA?

När en möjlig rättssäkerhetsbrist påtalas på ett metodiskt, dokumenterat och kontrollerbart sätt bör reaktionen vara saklig och institutionellt ansvarstagande.

Det innebär:

- Att initiera en oberoende granskning.
- Att pröva om lag, rättskällehierarki och Socialstyrelsens metodstöd har följts.
- Att säkerställa att utredningsmetodiken är vetenskapligt hållbar, transparent och prövbar.
- Att redovisa hur saklig grund, bevisvärdering och proportionalitet faktiskt har bedömts.

En sådan hållning stärker förtroendet – även när kritik framförs.

Den visar att makten är trygg nog att granskas.

När fokus istället förskjuts från sakfrågan till den som framför kritiken, riskerar det att skapa intrycket att granskningen i sig är problemet.

Det är inte vägen till stärkt rättssäkerhet.

Det är öppen prövning som bygger tillit.

Är man stark måste man vara snäll 2026-02-24

Det är transparens som stärker demokratin.

VARFÖR DETTA ÄR ALLVARLIGT

Rättssäkerhet är en grundförutsättning för barnets bästa.

När barn skiljs från en förälder utan tydligt redovisad och prövbar saklig grund påverkas mer än det enskilda ärendet. Då undergrävs:

- förtroendet för socialtjänstens arbete
- förtroendet för rättsprocessen
- förtroendet för myndighetsutövningen som helhet

Demokratin stärks inte genom tystnad eller genom att kritik avfärdas.

Den stärks genom öppenhet, saklig prövning och tydligt ansvarstagande.

VÅR HÅLLNING

Barnets bästa ideella förening:

- arbetar metodiskt och sakligt
- anonymiserar individer och skyddar barns integritet
- motverkar hat, hot och personangrepp
- står upp för mänskliga rättigheter
- verkar inom demokratins och rättsstatens ramar

Vi vill inte underminera systemet. Vi vill att det ska fungera bättre.

Vi efterfrågar inte konflikt. Vi efterfrågar rättssäker, vetenskapligt hållbar och transparent myndighetsutövning.

Offentlig makt är stark.

Just därför måste den också vara generös i sitt bemötande av saklig granskning.

Det är så förtroende byggs.

VÅR UPPMANING

Vi uppmanar Kramfors ansvariga och kommunpolitiker, särskilt Välfärdsnämndens politiska ledning, att:

- redovisa hur rättssäkerheten säkerställs i socialtjänstens utredningar
- redovisa hur saklig grund dokumenteras och kontrolleras innan ingripande beslut fattas
- redovisa hur proportionalitetsprincipen prövas och dokumenteras
- redovisa vilka rutiner som finns för intern granskning när brister påtalas

Detta gäller generellt.

Är man stark måste man vara snäll 2026-02-24

Men det gäller också konkret – i det fall som polisanmälts.

När en normativ genomgång, stycke för stycke, visar att saklig grund inte redovisas i ett enskilt ärende där ett barn skilts från en förälder, räcker det inte att hänvisa till generella rutiner. Då behöver ansvariga visa hur just detta fall har prövats, granskats och kvalitetssäkrats.

Vidare väcker detta en avgörande fråga:

Om brister i saklig grund, objektivitet eller proportionalitet kan påvisas, såsom i det fall som polisanmälts, vilka konkreta åtgärder vidtar kommunen då för att:

- ompröva beslut,
- säkerställa rättelse,
- ge upprättelse till drabbade barn och föräldrar,
- och aktivt stödja en trygg och varaktig återetablering av relationer som kan ha påverkats av bristande rättssäkerhet?

Rättssäkerhet är inte bara en princip i teorin.

Den måste kunna prövas i praktiken – även när det gäller det enskilda fallet.

Det gynnar barnen.

Det gynnar föräldrarna.

Det gynnar kommunen.

Det gynnar demokratin.

Vi välkomnar ett uttömmande och sakligt svar på de frågor som väcks av den normativa systemgenomgång som Barnets bästa ideella förening redovisat.

Detta innefattar en redovisning av hur kommunen säkerställer saklig grund, objektivitet och proportionalitet i socialtjänstens utredningar, samt vilka konkreta rutiner som finns för rättelse och omprövning när brister påtalas – både generellt och i det fall som polisanmälts.

Det innefattar också hur kommunen och dess socialförvaltning säkerställer att barn och föräldrar som kan ha påverkats av bristande rättssäkerhet får sin situation sakligt prövad och – om fel konstateras – ges stöd till en trygg och varaktig återetablering av relationer.

Offentlig makt är stark.

Är man stark måste man vara snäll 2026-02-24

Den har mandat att ingripa i familjeliv och fatta beslut med djupgående konsekvenser. Just därför måste den också vara varsam, transparent och generös i sitt bemötande av saklig granskning.

Det är i den balansen – mellan styrka och ansvar – som förtroende byggs.

Och det är där principen blir mer än ett citat:

> *Är man stark måste man vara snäll.*

Det gäller barns och föräldrars mänskliga rättigheter till familjeliv och hem.

Vi väntar på ert ”snälla” svar

Järfälla tisdag den 24 februari 2026

Erik Philipson, ordförande
Barnets bästa ideella förening

Är man stark måste man vara snäll 2026-02-24